

Dienst in de serie 'Met de psalmen op weg naar Pasen', gehouden op
Paaszondag 1 april 2018 in de Hooglandse kerk. Voorganger ds. Margreet
Klokke

O God,

Wat zouden wij
dat soms
graag willen
opstaan en
opnieuw beginnen.
Want ook al
gaan we
met nog zoveel
zelfvertrouwen
door het leven,
we hebben
allemaal wel
herinneringen
aan momenten
waar we
achteraf gezien
niet zo trots op zijn,
momenten
waarop wij
ontrouw waren
aan onszelf
en aan ons weten
diep van binnen,
van U en van uw
roepstem,
en daarom bidden wij:
KYRIE

Wat zouden wij
dat soms
graag willen:
opstaan en
opnieuw beginnen
met elkaar.
Want ook al
hebben wij
nog zoveel
warme banden
met familie en
vrienden,
we hebben
allemaal wel
herinneringen
aan momenten
dat we iemand
echt zeer deden,
momenten
waarop we
elkaar ontrouw waren
door op te gaan
in onszelf
en geen oog te hebben
voor wat de ander
zo bezig hield,
en daarom bidden wij:
KYRIE

Als dat eens
zou kunnen,
dat landen
en volken
zouden kunnen
opstaan en
opnieuw beginnen
met elkaar,
dat zij de ander
zouden kunnen
ontmoeten
zonder de bril
van de geschiedenis
op de neus.
Want hoe vaak
zijn het niet
de missers
uit het verleden
die de toekomst
van de wereld
vorm geven?
Het is alleen
uw roepstem
die ons uit onze
vicieuze cirkels
kan halen.
Daarom bidden wij:
KYRIE

Preek over Psalm 139: 1-12 en Johannes 20: 11-18, beiden NBV-vertaling

Pasen begint in het evangelie naar Johannes met Maria. Zij gaat in het donker van de vroege paasmorgen huilend naar het graf om er bij het eerste daglicht stralend weer vandaan te komen. Hoe is dat mogelijk? Waar komt die omslag vandaan? Wat is er met haar gebeurd? Dat is het geheim van Pasen...

Laten we haar eens volgen op de schreden, die ze op die ochtend is gegaan.

Laten we eens naar haar verhaal kijken, alsof het een film is. Een film met flashbacks. Ze is voor dag en dauw haar bed uitgekomen. Slapen ging toch niet. Want wat heeft ze de afgelopen dagen allemaal niet meegemaakt. Vorige week werd Jezus nog als een held binnengehaald in Jeruzalem. Maar kort daarop sloeg de stemming in de stad om. Er werd gefluisterd, dat hij God lasterde, in zijn vrije manier van geloven en leven. Hij werd gevangen genomen en gemarteld. Doodsbang was Maria geweest. Ze was niet gevluicht, zoals de meeste andere leerlingen van Jezus. Maar ze had ook niets gedaan om hem te redden.

Machteloos had ze toegezien hoe hij gekruisigd was, gestorven en begraven.

Kapot was ze daarna naar huis gegaan. Maar geslapen had ze niet. Haar verdriet was te groot. Haar schuldgevoel te sterk. Dat ze hem had laten lijden, zonder iets te doen! ... Wat ze nu nog wel kan doen, is zijn dode lichaam verzorgen.

Daarom is ze uit bed gekomen. Om hem de laatste eer te bewijzen. Want wat is hij belangrijk voor haar geweest. Wat een betekenis heeft hij gehad voor al zijn leerlingen. Allemaal hadden ze dezelfde ervaring met hem. Hij was iemand die je zàg. Niet zoals andere mensen. De meeste mensen zien maar een stukje van je. Je ouders zien je meestal alleen als het kind dat je ooit was. Je vrienden zien vaak vooral het deel van jou waar ze zich in herkennen. De buurt ziet alleen je buitenkant, die volgt je in je vaste gewoontes. En op je werk kennen ze je alleen van je zakelijke kant. Er zijn altijd maar één of twee mensen waarvan je denkt - die kennen me bijna helemaal. Maar Jezus zàg je en doorgrondde je in één oogopslag. Hij noemde je naam, zoals niemand dat deed. Alsof je er helemaal in voorkwam, met al je mogelijkheden en onmogelijkheden, en dat het toch goed was. En dat maakte, dat je ook helemaal aanwezig kon kómen, zonder iets van jezelf achter te houden. Je voelde de vrijheid, om je eigen licht te laten schijnen, voor de mensen. Je voelde je geroepen, om er te zijn, voor anderen. Niet voor niets waren ze hem allemaal gaan volgen... Ze hielden van hem. Maria houdt van hem, meer dan van wie ook. Ze huilt, als ze aankomt bij het graf.

Maar dan. Wat ziet ze dan? De steen is weggerold. Hoe is dat mogelijk?

Waarom is het gebeurd? Heeft iemand het dode lichaam van Jezus

weggenomen? Ze haalt Simon Petrus erbij, en de leerling die Jezus liefhad. Over hen op een andere Pasen meer. Als die twee weer terug zijn naar de stad, blijft ze alleen achter. Nog bedroefder dan ze al was, nu ook de kans om haar dode geliefde te verzorgen haar ontnomen lijkt. Nog één keer bukt ze zich voorover, om het graf in te kijken. Is hij er echt niet? Dan ziet ze twee door licht omgeven mensen. Wie zijn dat? *Waarom huil je?* vragen zij. Ze geeft antwoord, en dan

draait ze zich om. Dat is een vreemd moment in de film. Waarom draait ze zich nu om? Ze wordt niet op de schouders getikt. Er is geen aanleiding voor. Het is een moment dat associaties geeft aan wat een boom doet, even voor deze getroffen wordt door de bliksem. Men zegt dat deze zich op voorhand al toedraait naar de kant waar het licht vandaan komt. Je ziet het aan z'n bladeren. Volgens mystici kun je deze zelfde beweging waarnemen bij een mens, even voor deze geraakt wordt door de Eeuwige. Onwillekeurig draait die zich naar de kant waar het licht vandaan komt. Zo draait Maria zich hier om, naar Jezus toe. Ze weet alleen niet, dat hij het is. Ze denkt dat hij de tuinman is. *Waarom huil je?* vraagt hij, *Wie zoek je?* En ze antwoordt, net zoals even tevoren. *Maria*, zegt hij dan. En dat is het moment, waarop de bliksem inslaat. *Ze draait zich om*, staat er, en dat is héél vreemd. Want ze wàs al omgedraaid, toch? Ze stònd al met haar gezicht naar Jezus toe. Het kan niet anders, of nu draait er van binnen iets om bij haar. Er vindt hier een innerlijke ommekeer plaats. *Rabboeni!* roept ze in het Hebreeuws, mijn leermeester! Ze heeft de opgestane herkend, aan zijn stem. Hij is niet hetzelfde, maar wel dezelfde. De enige die haar zó bij haar naam noemt. Met een alles omarmende liefde. En ze voelt: het is haar vergeven dat ze niets voor hem gedaan heeft in zijn nood. En ze weet: de dood kan niets afdoen, aan de liefde die over en weer is gegeven en ontvangen. Liefde is sterk als de dood. Nu zou ze psalm 139 kunnen zingen: *Wonderlijk zoals u mij kent, het gaat mijn begrip te boven. ... Klom ik op naar de hemel – u tref ik daar aan, lag ik neer in het dodenrijk – u bent daar...* Hij heeft haar bij haar naam geroepen, zij is van hem. Ze kan hem blijven volgen, ook over de grens van de dood heen.

Intussen is de film waar we naar aan het kijken waren op stil komen te staan. Hij is blijven haken bij het beeld van die ontmoeting tussen de tuinman en de van verdriet verslagen vrouw. De toeschouwer kan niet zien, wat er zich tijdens die ontmoeting bij haar van binnen afspeelt. Het wordt Pasen als Maria de tweede, innerlijke draai maakt. Van kijken met haar ogen, naar zien met haar hart. Pasen is een geheim. Ook als er daar en toen gefilmd had kunnen worden, had niemand het kunnen vastleggen in beeldmateriaal. Het eerste dat Jezus dan ook tegen haar zegt, als ze hem herkend heeft, is: *Houd mij niet vast!* Een moment als dit is niet vast te leggen. Het is te wonderlijk, met de woorden van de psalm. *Het gaat je begrip te boven.*

Wie nu toch het verlangen voelt om iets mee te maken van dit deel van het Paasevangelie – het deel dat niet op de film staat ... die wordt uitgenodigd om met Maria de tweede draai te maken. Van kijken met de ogen, naar zien met het hart. En daarvoor moet je uit de comfortabele rol van toeschouwer, naar die van betrokkene. Je moet je ervoor naar binnen keren. En dan zijn er een aantal vragen, die je jezelf kunt stellen. Is het mij wel eens overkomen, dat ik door verdriet bevangen was, en dat ik toen met eerbied benaderd werd? Dat er iemand was, die aan mij vroeg: 'Waarom huil je'? Is het mij wel eens gebeurd, dat ik niet meer wist hoe verder met mijn leven, en dat iemand mij tegemoet kwam en

vroeg: ‘Wat zoek je?’ Heb ik het wel eens meegemaakt, dat iemand mij met zoveel liefde bij mijn naam noemde, dat ik mij aan mezelf teruggegeven voelde? En dat ik het gevoel kreeg: Ik kan weer verder, ik mag er zijn? En als ik dit soort momenten heb meegemaakt, heb ik er dan een spoor van de opgestane in herkend? Heb ik er een teken van de liefde in herkend, die alle verstand te boven gaat? De trouw en goedheid van de Heer, die ons elke morgen weer verschijnt? Er is een Maria uit onze tijd, die een gedicht heeft geschreven over het verlangen naar zo’n moment van gezien worden, geroepen worden bij je naam en op je benen gezet. Het is heel bekend. Het staat hier in Leiden ergens op een muur geschilderd. Bij de Rijn en Schiekade 77. Neeltje Maria Min, heet de dichteres. Als ik haar zo lees, denk ik dat ze niet zo’n gelukkige jeugd heeft gehad. Ze is vermoedelijk zo’n kind geweest, met ouders die om de een of andere reden te druk bezig waren met zichzelf om oog te kunnen hebben voor haar. Wat is haar verlangen sterk. Het is religieus van aard. Het wordt, gaandeweg, een gebed. Luister maar:

Mijn moeder is mijn naam vergeten.
Mijn kind weet nog niet hoe ik heet.
Hoe moet ik mij geborgen weten?
Noem mij, bevestig mijn bestaan.

Laat mijn naam zijn als een keten.
Noem mij, noem mij, spreek mij aan,
o, noem mij bij mijn diepste naam.
Voor wie ik liefheb wil ik heten.

Misschien voel je aan dit gedicht, hoe belangrijk zo’n moment kan zijn, van je gezien voelen, gekend en geliefd. Het is een spoor van de Eeuwige. Een spoor van de onvoorwaardelijke liefde, waar Jezus gezicht aan heeft gegeven. Een moment, waarop het weer Pasen kan worden, voor iemand. Want je wordt erin op je benen gezet. Bevestigd, in je bestaan. Je kunt weer gáán en je licht laten schijnen voor de mensen. .

Kijk, zéker weet je het nooit, of je de Heer hebt gezien. Het is niet voor niets, dat de film van het oorspronkelijke paasverhaal hier blijft haken. Pasen is een geheim. Bewijsmateriaal is er niet. Het enige, waaraan je kan merken dat er iets beslissends is gebeurd, is het vervolg van de film. Want als die weer gaat lopen, kan de toeschouwer een verandering waarnemen. In het evangelie naar Johannes is er ineens een heel andere Maria te zien. Ze huilt niet meer, ze straalt. Ze is niet meer terneergeslagen, ze staat. Ze weet weer, wie ze is en waarom ze er is. Ze heeft de roepstem van Jezus gehoord, van over de grens van de dood! Ze is een volgeling van de levende Heer! Op de film zie je hoe ze opstaat, en wegloopt van het graf. Ze neemt haar plaats tussen de mensen weer in. Ze gaat naar de leerlingen, om te zeggen: *Ik heb de Heer gezien*. Dat er iets beslissends

gebeurd is, zie je eraan, dat er mensen zijn, die opstaan, en verder gaan op de weg van de levende. Je ziet het aan de beweging, het nieuwe leven dat ontstaat, als de film weer gaat draaien.

En deze film, die loopt sinds die allereerste paasmorgen nog steeds door. Hij hapert en vertraagt wel eens, maar draait toch al bijna tweeduizend jaar verder. Want altijd maar weer kun je mensen op de dag van de opstanding huizen als deze in zien lopen, om er anders weer uit te komen. Met meer vertrouwen, moed en zin. Alsof er iets gebeurd is. Alsof ze de stem van de opgestane hebben gehoord. Alsof er een ontmoeting met de Eeuwige heeft plaatsgevonden. Beweging, waar je aan ziet: het geheim van Pasen werkt nog altijd door. Amen.

Bronnen:

D. van den Akker, Beeldmeditatie over Johannes 20: 11-18,

www.beeldmeditaties.nl

Y. van den Akker-Savelsbergh, Ontmoeting, over het evangelie naar Johannes, in De bijbel spiritueel, p 583 ev

W. Schmidt, preek over Johannes 20:1-18, 31 maart 2013, Göttinger Predigthilfen im Internet.

R. Williams, Preken voor Pasen, p 11 ev

M. van der Zeijde, Vreugde van de psalmen, p 89 ev

Gebeden: zie volgende bladzijde

Eeuwige
Dankbaar zijn wij
voor die
enkele momenten
in ons leven
waarop wij ons
gezien wisten
niet maar
een beetje
maar helemaal.
Het zijn
dragende
momenten
ze maken ons
tot opgewekte mensen
die hun plaats
kunnen innemen
tussen de mensen
en hun weg
weten te vinden.
Mogen wij
deze kostbare
momenten
herkennen
als verbonden
met u en uw zoon,
als een menselijk
spoor
van de liefde
die alle verstand
te boven gaat.

Wij bidden
voor mensen
die het gevoel hebben
dat zij geen naam
mogen hebben.
Kinderen
die nooit als eerste
gekozen worden
in een team,
jongeren
die maar weinig
likes krijgen
op facebook,
mensen
die vaak net
tweede worden
of derde
in de concurrentie
met anderen,
mensen
die ziek zijn
of oud worden
en niet meer
kunnen deelnemen
aan het leven
zoals eerst.

Dat er mensen zijn
die hen zien
met liefde
en opgewekt maken
in de Geest
van Jezus uw Zoon.

En dat
bidden wij ook
voor alle mensen
die ergens
op de wereld
in de hoek zitten
waar er
klappen vallen –
en niemand
die iets ook maar
iets lijkt
te doen.
Er is concreet
voorbede gevraagd
voor alle vervolgte
christenen.
Gezien worden
is de kracht krijgen
om op te staan –
moge het
Pasen worden
ook voor hen.

In stilte... Onze
Vader...

